

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5Co/22/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3618200697
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 06. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Vrtochová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2022:3618200697.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Vrtochovej a sudcov JUDr. Eriky Zajacovej a JUDr. Denisa Vékonyho v spore žalobkyne B. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom S., H. XXX/XX, zastúpenej JUDr. Ivanou Magdolenovou Joríkovou, advokátkou so sídlom Partizánske, Hrnčíríkova 1/B proti žalovanému S. B. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XX, Z., o určenie výlučného práva nájmu a iné, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Partizánske zo dňa 22. novembra 2021, č.k. 4C/4/2018-163 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovanému sa náhrada trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. žalobu zamietol, výrokom II. štátu náhradu trov konania nepriznal a výrokom III. žalovanému náhradu trov konania nepriznal.

2. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa žalobou podanou proti žalovanému domáha určenia, že je výlučnou nájomníčkou bytu č. XX, vchod č. XX, nachádzajúceho sa na 2.p. bytového domu so súpisným č. XXX, postaveného na pozemku parc. reg. "C" parc. č. XXXX/X, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria o výmere 617 m², evidovaného Okresným úradom Partizánske, katastrálnym odborom na LV č. XXXX pre katastrálne územie Partizánske, obec Partizánske, okres Partizánske ako aj k bytu sa viažucim členom Stavebného bytového družstva, so sídlom Pod Šípkom 1301, 958 26 Partizánske, IČO: 00 688 185, bez práva žalovaného na zabezpečenie bytovej náhrady. Žalobu odôvodnila tým, že so žalovaným uzatvorili dňa 02.06.1979 manželstvo, ktoré bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo dňa 17.04.2014, sp. zn. 3P/74/2012-111, právoplatným dňa 14.05.2014. Za trvania manželstva nadobudli na základe rozhodnutia Obvodného národného výboru v Košiciach o schválení dohody o výmene bytov zo dňa 02.09.1986, právoplatného dňa 02.09.1986, právo spoločného nájmu (užívania) tohto bytu. Na základe uvedeného sú strany sporu evidované spoločne ako nájomcovia a členova Stavebného bytového družstva, so sídlom Partizánske, Pod Šípkom 1301, IČO: 00 688 185 (ďalej len „SBD“). Žalovaný je v súčasnosti evidovaný ako nájomca a člen bytového družstva, jeho právo spoločného užívania bytu však zaniklo a to trvalým faktickým opustením spoločnej domácnosti v decembri 1986. Žalovaný v decembri 1986 ukončil pracovný pomer, odhlásil sa z trvalého pobytu a pred vianočnými sviatkami odišiel do Maďarska na dovolenku pozrieť svoju rodinu. Z tejto dovolenky sa viac nevrátil. V konaní o rozvod manželstva bolo dožiadaním zistené, že žalovaný je bezdomovec, adresa na ktorej sa zdržiava nie je známa a nevyhľadáva ani útulok pre bezdomovcov. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení pre ňu vyplýva zo skutočnosti, že sa domáha odkúpenia bytu do výlučného vlastníctva, pričom k nemu potrebuje buď súhlas žalovaného alebo rozhodnutie súdu o určení jej výlučného práva nájmu bytu a s tým súvisiaceho výlučného členstva v bytovom družstve. Spoločný

nájom bytu strán sporu zanikol trvalým opustením domácnosti zo strany žalovaného bez rozsudku, ktorým by ju súd určil za výlučnú nájomníčku bytu, nemôže byť vyhovieň jej žiadosti o odkúpenie bytu do jej výlučného vlastníctva. Jej právne postavenie vo vzťahu k tomuto bytu je neisté, pričom tento stav právnej neistoty je možné odstrániť iba a práve požadovaným určením, že je výlučnou nájomníčkou bytu a zároveň s tým súvisiacou výlučnou členkou bytového družstva. Súdu sa ani napriek vykonanému šetreniu nepodarilo zistiť aktuálnu adresu pobytu žalovaného, preto súd doručoval žalobu postupom podľa § 116 ods. 2 CSP oznámením o podanej žalobe na úradnej tabuli a webovej stránke súdu. Žalovaný sa k žalobe žiadnym spôsobom nevyjadril, ani nenavrhol vykonať žiadne dôkazy. Žalovaný svoju neprítomnosť na pojednávaní riadne a včas neospravedlnil, preto súd konal v jeho neprítomnosti ako aj v neprítomnosti žalobkyne, ktorá bola zastúpená právnym zástupcom.

3. Súd vykonal dokazovanie a zistil skutkový stav. Zo spisu Okresného súdu Partizánske sp. zn. 3P/74/2012 súd zistil, že žalobkyňa a žalovaný uzavreli manželstvo dňa 02.06.1979 v Dunaújvárosi. Dňa 02.07.1986 bola medzi žalobkyňou ako užívateľkou 3-izbového štátneho bytu v Košiciach, Tr. SNP 52 a užívateľom 2-izbového družstevného bytu bloku C-2 na 1. poschodí vo vchode č. XX v S., H. XXX/XX U. E. uzavretá dohoda o vzájomnej výmene bytov ku dňu 01.09.1986. Rozhodnutím OSBD Topoľčany z 25.08.1986 OSBD Topoľčany prideliť žalobkyňi 2-izbový družstevný byt v S. v bloku C-X vo vchode č. XX na 1. poschodí v S., H. XXX/XX. X. národný výbor v Košiciach II. vydal dňa 02.09.1986, rozhodnutie, ktorým schválil výmenu bytov medzi žalobkyňou a U. E.. Medzi SBD Topoľčany a žalobkyňou bola dňa 05.10.1987 uzavretá dohoda o odovzdaní a prevzatí bytu, podľa ktorej SBD Topoľčany ako vlastník domu s.č. XXX/XX, blok C-X v S. na H. ulici odovzdá dňa XX.XX.XXXX do osobného užívania 2-izbový družstevný byt. V zápisnici o dohode o odovzdaní a prevzatí bytu je ďalej uvedené, že k bytu vzniká spoločné užívanie manželov z dôvodu, že žalobkyňa žije v čase uzavretia tejto dohody v manželstve so žalovaným, s ktorým trvale žije a preto uzavretím tejto dohody vzniká spoločné užívacie právo manželov. Na základe tohto rozhodnutia získali strany sporu právo užívať byt v meste S., na ul. H. XXX, na 1. poschodí. Z obsahu spisu tunajšieho súdu sp. zn. 3P/74/2012 vyplýva, že problémy v manželstve žalobkyne a žalovaného nastali v roku 1986, keď žalovaný chcel, aby žalobkyňa odišla s ním do Maďarska, s čím ona nesúhlasila. Žalovaný v decembri 1986 bez jej vedomia ukončil pracovný pomer v Partizánskom a odhlásil sa z trvalého pobytu. Pred vianočnými sviatkami odišiel pozrieť svoju rodinu do Maďarska a viac sa nevrátil. Žalobkyňa od roku 1986 so žalovaným nežije v spoločnej domácnosti a nie je s ním v žiadnom kontakte. Z uznesenia Okresného súdu v Dunaújvárosi z 24.01.2014 vyplýva, že žalovaný je známym bezdomovcom v M.. Jeho adresa, z ktorej by ho mohli predvolať nie je známa, nevyhľadáva ani útulok pre bezdomovcov. Nespočetné pokusy o vypátranie jeho miesta pobytu nevedli k úspechu. Manželstvo žalobkyne a žalovaného bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo dňa 17.04.2014 č.k. 3P/74/2012-111, ktorý nadobudol právoplatnosť dňom 14.05.2014. Po rozvode manželstva medzi žalobkyňou a žalovaným k dohode o zrušení práva spoločného nájmu bytu a spoločného členstva v SBD nedošlo.

4. Súd na základe výsledkov vykonaného dokazovania a po ich zhodnotení dospel k záveru, že žalobe žalobkyne, ktorou sa domáha určenia, že je výlučnou nájomníčkou bytu č. XX, vchod č. XX, nachádzajúceho sa na X.p. bytového domu so súpisným č. XXX, postaveného na pozemku parc. reg. "C" parc. č. XXXX/X, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria o výmere 617 m², evidovaného Okresným úradom S., katastrálnym odborom na LV č. XXXX pre katastrálne územie S., obec S., okres S. ako aj k bytu sa viažucim členom Stavebného bytového družstva, so sídlom Pod Šípkom 1301, 958 26 Partizánske, IČO: 00688 185, bez práva žalovaného na zabezpečenie bytovej náhrady nie je možné vyhovieť. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalobkyňi a žalovanému počas trvania ich manželstva bol pridelený družstevný byt rozhodnutím OSBD Topoľčany z 25.08.1986. Okrem toho bola tiež uzavretá dohoda o výmene bytov medzi žalobkyňou a U. E., ktorá bola rozhodnutím Obvodného národného výboru v Košiciach II schválená. Následne bola dňa 05.10.1987 uzavretá medzi žalobkyňou a SBD Topoľčany dohoda o odovzdaní a prevzatí bytu. Žalobkyňi a žalovanému tak vzniklo za trvania manželstva právo osobného užívania 2-izbového družstevného bytu manželmi a ich spoločné členstvo v SBD. V súlade s ust. § 175 ods. 2 OZ účinného do 31. 12. 1991, vzniklo spolu s právom spoločného užívania bytu obom bývalým manželom - stranám sporu aj spoločné členstvo v družstve, z ktorého boli a sú obaja oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne (§ 703 ods. 2 OZ, do 31. 12. 1991 § 175 ods. 2 OZ). Podľa zákona č. 509/1990 Zb. s účinnosťou od 01.01.1992 sa právo osobného užívania bytu a právo užívania iných obytných miestností a miestností neslúžiacich na bývanie vzniknuté podľa doterajších predpisov, ktoré trvá ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona, mení dňom účinnosti tohto zákona na nájom. Spoločné užívanie bytu manželmi sa mení na spoločný nájom. V tomto prípade právo spoločného

užívania bytu žalobkyňou a žalovaným ako manželmi trvalo ku dňu účinnosti tohto zákona, preto došlo k zmene práva spoločného užívania bytu manželmi na právo spoločného nájmu manželov. V konaní nebolo sporné, že stranám sporu ako manželom bol pridelený družstevný byt, bola uzavretá dohoda o odovzdaní a prevzatí tohto bytu a na základe toho obom vzniklo právo spoločného užívania bytu manželmi ako aj spoločné členstvo v družstve. Tiež nebolo sporné, že žalovaný za trvania manželstva opustil spoločnú domácnosť v decembri 1986 a manželstvo strán sporu bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo dňa 17.04.2014, sp.zn. 3P/74/2012. Po rozvode manželstva nedošlo medzi žalobkyňou a žalovaným k dohode o zrušení práva spoločného nájmu bytu a ich spoločného členstva v SBD. Podľa § 705 ods. 1 OZ <<https://www.beck-online.sk/bo/document-view.seam?documentId=pj5f6mjzgy2f6nbqfzygc4tbm5zgczrng4ydk>>ak sa rozvedení manželia nedohodnú o nájme bytu súd na návrh jedného z nich rozhodne, že sa zrušuje právo spoločného nájmu bytu a súčasne určí, ktorý z manželov bude byť ďalej užívať ako nájomca. Toto ustanovenie upravuje spoločný nájom bytu manželmi k bytom, ktoré nie sú družstevné. Zánik práva spoločného nájmu manželov k družstevnému bytu upravuje ustanovenie § 705 ods. 2 OZ, ktoré zánik práva spoločného nájmu bytu upravuje odlišne v prípade, ak nadobudol právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu jeden z manželov pred uzavretím manželstva a v prípade, ak právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu vznikne za trvania manželstva len jednému z manželov. Ust. § 707 ods. 1 OZ upravuje zánik práva spoločného nájmu bytu manželov v prípade ak nejde o družstevný byt a ust. § 707 ods. 2 OZ upravuje zánik práva spoločného nájmu družstevného bytu manželov. V tomto ustanovení je odlišne upravený zánik práva spoločného nájmu družstevného bytu manželov v prípade ak bolo právo nadobudnuté za trvania manželstva a inak v prípade ak právo na družstevný byt nadobudol jeden z manželov pred uzavretím manželstva. Ustanovenie § 708 OZ jednoznačne upravuje, že ustanovenia § 706 ods. 1, 2 a § 707 ods. 1 OZ platia aj v prípade ak nájomca opustí trvale spoločnú domácnosť. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že ust. § 706 ods. 1, 2 OZ o prechode nájmu a ust. § 707 ods. 1 OZ, ktoré sa týka zániku práva spoločného nájmu bytu k iným ako družstevným bytom platia aj v prípade ak nájomca opustí trvale spoločnú domácnosť. Z ust. § 708 OZ však vyplýva, že sa nevzťahuje na prípady uvedené v § 705 ods. 2 OZ a § 707 ods. 2 OZ, ktoré sa týkajú zániku práva spoločného nájmu družstevného bytu manželmi, ktorí sú aj členmi bytového družstva. Spoločný nájom družstevného bytu ani spoločné členstvo v družstve nemôže teda zo zákona zaniknúť trvalým opustením spoločnej domácnosti jedným z manželov. Vyplýva to z ustanovenia § 708 OZ (pôvodne § 181 OZ), ktoré sa na spoločný nájom družstevného bytu nevzťahuje. Vyplýva to aj z doterajšej judikatúry, z rozhodnutia R 34/1983 , podľa ktorého „ust. § 181 OZ nemožno priamo použiť na družstevné byty, pretože v § 181 nie je citovaný § 180 ods. 2 OZ. Trvalé opustenie spoločnej domácnosti jedným z manželov teda nemá rovnaké následky ako smrť. Ak však trvale opustí spoločnú domácnosť ten z manželov, ktorému patrí len právo spoločného užívania družstevného bytu ale nie aj spoločné členstvo v SBD, zanikne pri analogickom použití ust. § 180 ods. 1 OZ a § 181 OZ spoločné užívanie bytu a jediným užívateľom sa stane druhý z manželov, člen družstva.“ Žalobkyňa a žalovanému vzniklo právo spoločného užívania družstevného bytu ale aj spoločné členstvo v SBD. Nie je preto možné analogicky použiť ust. § 180 ods. 1 a § 181 resp. § 707 ods. 1 a § 708 OZ. Tiež z rozsudku NS ČR zo dňa 14.09.2000 sp. zn. 26 Cdo 105/99 vyplýva, „že v súčasnej dobe je využiteľný záver prijatý v R 14/1978 zbiežky súdnych rozhodnutí a stanovísk, podľa ktorého v prípade opustenia spoločnej domácnosti jedným z manželov (§ 181 OZ , teraz § 708 OZ) zanikne priamo zo zákona právo spoločného užívania bytu manželmi. Rovnako tak je použiteľný záver, že trvalé opustenie spoločnej domácnosti jedným z manželov - spoločných užívateľov družstevného bytu nemá následky ako smrť v prípadoch, keď trvale opustí byt ten z manželov, ktorému svedčí buď spoločné alebo individuálne členstvo v SBD. Ak však trvale opustí spoločnú domácnosť manžel, ktorému svedčí len právo spoločného užívania družstevného bytu ale nie tiež spoločné členstvo v družstve, zanikne v dôsledku analogického použitia ust. § 180 ods. 1 a § 181 OZ (teraz § 707 ods. 2 a § 708 OZ) spoločné užívanie bytu a jediným užívateľom sa stane druhý z manželov.“ V tejto veci teda ani trvalým opustením spoločnej domácnosti žalovaným ako jedným z manželov, nezaniklo ani právo spoločného nájmu družstevného bytu manželmi ani spoločné členstvo žalobkyne a žalovaného v družstve. V tomto prípade bolo právo spoločného nájmu bytu a spoločné členstvo v SBD nadobudnuté za trvania manželstva žalobkyne a žalovaného, preto po rozvode ich manželstva ak medzi nimi nedošlo k dohode, môže súd na návrh jedného z nich rozhodnúť o zrušení tohto práva ako aj o tom, kto z nich bude ako člen družstva ďalej nájomcom bytu, tým zanikne aj spoločné členstvo rozvedených manželov v družstve. Žalobkyňa vzhľadom na to, že právo spoločného nájmu k družstevnému bytu vzniklo jej a žalovanému za trvania manželstva má možnosť domáhať sa podľa § 705 ods. 2 OZ zrušenia práva spoločného nájmu bytu a rozhodnutia o tom, kto z nich ako bývalých manželov bude ako člen družstva ďalej nájomcom bytu a tým zanikne aj spoločné členstvo rozvedených manželov v družstve. Keďže v uvedenej veci nie je možné

postupovať podľa § 708 OZ, pretože sa na prípad podľa § 705 ods. 2 a § 707 ods. 2 OZ nevzťahuje a právo spoločného nájmu družstevného bytu, ani spoločné členstvo žalobkyne a žalovaného v bytovom družstve trvalým opustením spoločnej domácnosti žalovaným nezanklo, nemohol súd žalobe žalobkyne vyhovieť a preto ju zamietol. Uznesením zo dňa 29.11.2019, sp. zn. 4C/4/2018 súd pribral do konania prekladateľku PaedDr. Irenu Turzovú, s miestom výkonu činnosti Levice, Ul. I. Krasku 1, z jazyka slovenského do jazyka maďarského a opačne. Uznesením zo dňa 19.02.2020, sp. zn. 4C/4/2018 súd priznal prekladateľke odmenu za vykonaný preklad v sume 526,64 €. Uznesením zo dňa 29.03.2021, sp. zn. 4C/4/2018 súd priznal ustanovenej prekladateľke odmenu v sume 65,78 €. Štátu tak v konaní vznikli trov spolu v sume 592,42 €. S poukazom na ustanovenie § 155 ods. 2 CSP trovy konania znáša štát, preto súd štátu nárok na náhradu trov konania nepriznal. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol tak, že žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal. Žalobkyňa bola v konaní neúspešná, preto má žalovaný právo na náhradu všetkých účelne vynaložených nákladov na bránenie jeho práva v konaní. Keďže však bol žalovaný počas celého konania nečinný a v konaní mu žiadne trovy nevznikli, súd rozhodol tak, že žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobkyňi nepriznal.

5. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, v ktorom uviedla, že v roku 1986 to bol práve žalovaný, ktorý ukončil tunajší pracovný pomer v S., odhlásil sa z trvalého pobytu v tomto meste a odišiel žiť pred vianočnými sviatkami do Maďarska, kde je dodnes bezdomovcom v meste M., pričom presná adresa jeho pobytu nie je známa. Má teda v danom prípade za to, že toto konanie žalovaného jednoznačne preukazuje chcené opustenie veci, t. j. derelikciu. Tento jednostranný právny úkon môže urobiť iba vlastník, a to výslovne alebo konkludentne. V tejto súvislosti poukázala na vyslovený právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 8Cdo/144/2018. Zo správania žalovaného je zrejme, že svojím konaním v decembri 1986, t. j. pred dvadsiatimi piatimi rokmi, prejavil bez akýchkoľvek pochybností vôľu trvale opustiť spoločný byt, ako aj spoločnú domácnosť, v ktorej so žalobkyňou dovtedy žil. Aj napriek tomu, že žalovaný je v súčasnosti evidovaný ako nájomca a člen bytového družstva, má za to, že jeho právo spoločného užívania bytu zaniklo trvalým a faktickým opustením spoločnej domácnosti a predmetného bytu v roku 1986. Žalovaný od tej doby neprejavil ani len náznak záujmu o žalobkyňu a jej rodinu a tiež predovšetkým o predmetný byt, nezaujímal sa o akékoľvek platby spojené s užívaním bytu a je potrebné vyslovene uviesť, že sa správal tak, akoby nebol nájomcom bytu a ani členom družstva. V tejto súvislosti preto poukazuje na fakt, že v danej veci nejde o bežné prípady, keď si bývalí manželia po rozvode ponechávajú čas na dohodu, resp. na rozhodnutie súdu o tom, kto z manželov bude ako výlučný nájomca byt užívať. V danom prípade uplynula doba 25 rokov, odkedy žalovaný odcestoval do zahraničia a stal sa dobrovoľne bezdomovcom. V konaní o rozvod manželstva vedenom Okresným súdom Partizánske pod sp. zn. 3P/74/2012 bolo totiž cestou dožiadaného súdu zistené, že žalovaný je známym bezdomovcom v Maďarsku, nevyhľadáva ani útluk pre bezdomovcov. Je teda zrejme, že žalovaný aj napriek tomu, že stranám sporu ako manželom bol dňa 25.08.1986 pridelený byt, plne uvedomujúc si túto skutočnosť si žalovaný v decembri 1986 „zvolil“ bezdomovecký spôsob života a o predmetný byt sa od tohto svojho rozhodnutia nijako nezaujímal, čo len potvrdzuje žalobkyňou tvrdený fakt, že sa trvale a úmyselne vzdal akýchkoľvek práv k bytu. Za tejto situácie sa preto javí ako zrejme nesprávny výklad príslušných právnych noriem upravujúcich spoločný nájom bytu manželmi, keď súd prvej inštancie ani napriek tomu, že žalovaný od tohto svojho prejavu vôle nechcel mať s bytom nič spoločné a stal sa dobrovoľne bezdomovcom (dokonca v inom štáte), ani za použitia analógie nepriznal prejavu vôle žalovaného účinky spojené so zánikom spoločného nájmu a členstva v bytovom družstve. Z procesného hľadiska si a dovoľuje uviesť, že svoju žalobu na súd prvej inštancie doručila na miestne a vecne príslušný súd dňa 25.04.2018. Aj keď prihliadne na fakt, že vznikla potreba vykonať preklad listín do iného jazyka a tento fakt objektívne mohol predĺžiť konanie, súd prvej inštancie nepostupoval v súlade s Civilným sporovým poriadkom. Má totiž za to, že formulácia žalobného petitu jasne vymedzila to, čoho sa žalovaná vo veci samej domáha. V žalobe vyslovila svoj právny názor, že prejavu vôle žalovaného z decembra 1986 pripisuje účinky derelikcie a preto má za to, že už týmto úkonom došlo k zániku spoločného nájmu bytu a členstva žalovaného v bytovom družstve. V tejto súvislosti preto poukazuje na fakt, že nič nebránilo súdu prvej inštancie, aby za náležitej aplikácie ustanovenia § 171 ods. 1 CSP, resp. ustanovenia § 181 ods. 2 CSP, vyslovil svoj predbežný právny názor o prejudiciálnej otázke, ktorá bola naozaj iba otázkou právneho posúdenia, či spoločný nájom strán sporu trvá, alebo nie. Bez ohľadu na právny názor žalobkyne vyjadrený v článku II. tohto odvolania, v prípade včasného vyslovenia predbežného právneho názoru súdom prvej inštancie mohla náležite procesne reagovať na vzniknutý stav zmenou žaloby spočívajúcou v jednoduchej úprave žalobného petitu a domáhať sa teda aj zrušenia spoločného nájmu. Je však potrebné na tomto mieste uviesť, že procesný postup súdu prvej inštancie nebol správny už aj z toho hľadiska, že ak žalobkyňa jednoznačne formulovala, čoho sa vo výsledku domáha (určenia svojho výlučného práva nájmu a členstva v bytovom

družstve), súd prvej inštancie mohol a mal v zmysle zásady iura novit curia najskôr vo výroku I. rozsudku rozhodnúť o zrušení spoločného nájmu bytu a následne pozitívne rozhodnúť o vylučnom práve nájmu a členstva v bytovom družstve žalobkyne. Žalobkyňa sa preto cíti ukrátená na svojich právach, keď v konaní o ňou podanej žalobe, v ktorej úplne jasne formulovala, aký požaduje výsledok a čo je predmetom sporu, súd prvej inštancie nariadil prvé pojednávanie vo veci až dňa 07.10.2021 (t. j. po takmer tri a pol roku), na tomto nevyslovil svoje predbežné právne posúdenie, no neskôr uplatnil prílišný formalizmus a žalobu rozsudkom zo dňa 22.11.2021 na jej prekvapenie zamietol. Na tomto mieste si na margo dĺžky trvania sporu dovoľuje uviesť, že v žiadnom prípade tu neobstojí ani argumentácia o vzniku pandemickej situácie a súvisiacich opatrení, nakoľko žalobkyňa a ani žalovaný sa osobne konania nezúčastňovali, ich osobná účasť nebola nevyhnutná, nevypočúvali sa žiadni svedkovia, čiže pojednávani sa v mene žalobkyne s poukazom na ustanovenie § 178 ods. 1 zúčastňoval iba právny zástupca žalobkyne. Nič preto nebránilo súdu prvej inštancie, aby vo veci pojednával už oveľa skôr, predovšetkým aby aspoň nariadil predbežné prejednanie sporu a vyslovil svoje predbežné právne posúdenie o úplne jednoznačnej prejudiciálnej otázke, a to, či považuje spoločný nájom strán sporu za zaniknutý, alebo nie. Súd prvej inštancie preto významne právne pochybil, ak žalobu žalobkyne zamietol. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností považuje týmto odvolaním napadnutý výrok rozsudku za vadný, nadväzujúci na nesprávny procesný postup súdu, vychádzajúci z nesprávnych skutkových zistení súdu a opierajúci sa o nesprávne právne posúdenie veci. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností žiadala odvolací súd, aby v týmto odvolaní napadnutej časti zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. Krajský súd ako odvolací súd preskúmal vec v zmysle ust. § 379, § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správny potvrdiť podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

7. Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, vec po právnej stránke správne posúdil a v konečnom dôsledku aj správne vo veci rozhodol, keď žalobu zamietol.

8. Súd prvej inštancie teda opierajúc sa o dostatočné skutkové zistenia tieto správne vyhodnotil a vyvodil z nich i správny právny záver. Na zdôraznenie ich správnosti odvolací súd len podčiarkuje, že z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie mal aj odvolací súd za preukázané, že žalobkyňi a žalovanému počas trvania ich manželstva bol pridelený družstevný byt rozhodnutím OSBD Topoľčany z 25.08.1986. Okrem toho bola tiež uzavretá dohoda o výmene bytov medzi žalobkyňou a U. Kránerom, ktorá bola rozhodnutím Obvodného národného výboru v Košiciach II schválená. Následne bola dňa 05.10.1987 uzavretá medzi žalobkyňou a SBD Topoľčany dohoda o odovzdaní a prevzatí bytu. Žalobkyňi a žalovanému tak vzniklo za trvania manželstva právo osobného užívania 2-izbového družstevného bytu manželmi a ich spoločné členstvo v SBD. V súlade s ust. § 175 ods. 2 OZ účinného do 31. 12. 1991, vzniklo spolu s právom spoločného užívania bytu obom bývalým manželom - stranám sporu aj spoločné členstvo v družstve, z ktorého boli a sú obaja oprávnení a povinní spoločne a nerozdielne (§ 703 ods. 2 OZ, do 31. 12. 1991 § 175 ods. 2 OZ). Podľa zákona č. 509/1990 Zb. s účinnosťou od 01.01.1992 sa právo osobného užívania bytu a právo užívania iných obytných miestností a miestností neslúžiacich na bývanie vzniknuté podľa doterajších predpisov, ktoré trvá ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona, mení dňom účinnosti tohto zákona na nájom. Spoločné užívanie bytu manželmi sa mení na spoločný nájom. V tomto prípade právo spoločného užívania bytu žalobkyňou a žalovaným ako manželmi trvalo ku dňu účinnosti tohto zákona, preto došlo k zmene práva spoločného užívania bytu manželmi na právo spoločného nájmu manželov. V konaní nebolo sporné, že stranám sporu ako manželom bol pridelený družstevný byt, bola uzavretá dohoda o odovzdaní a prevzatí tohto bytu a na základe toho obom vzniklo právo spoločného užívania bytu manželmi ako aj spoločné členstvo v družstve. Tiež nebolo sporné, že žalovaný za trvania manželstva opustil spoločnú domácnosť v decembri 1986 a manželstvo strán sporu bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo dňa 17.04.2014, sp.zn. 3P/74/2012. Po rozvode manželstva nedošlo medzi žalobkyňou a žalovaným k dohode o zrušení práva spoločného nájmu bytu a ich spoločného členstva v SBD. Súd prvej inštancie v prejednávanej veci správne konštatoval, že zánik práva spoločného nájmu manželov k družstevnému bytu upravuje ustanovenie § 705 ods. 2 OZ, ktoré zánik práva spoločného nájmu bytu upravuje odlišne v prípade, ak nadobudol právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu jeden z manželov pred uzavretím manželstva a v prípade, ak právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu vznikne za trvania manželstva len jednému z manželov. Ust. § 707 ods. 1 OZ upravuje zánik práva spoločného nájmu bytu

manželov v prípade ak nejde o družstevný byt a ust. § 707 ods. 2 OZ upravuje zánik práva spoločného nájmu družstevného bytu manželov. V tomto ustanovení je odlišne upravený zánik práva spoločného nájmu družstevného bytu manželov v prípade ak bolo právo nadobudnuté za trvania manželstva a inak v prípade ak právo na družstevný byt nadobudol jeden z manželov pred uzavretím manželstva. Ustanovenie § 708 OZ jednoznačne upravuje, že ustanovenia § 706 ods. 1, 2 a § 707 ods. 1 OZ platia aj v prípade ak nájomca opustí trvale spoločnú domácnosť. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že ust. § 706 ods. 1, 2 OZ o prechode nájmu a ust. § 707 ods. 1 OZ, ktoré sa týka zániku práva spoločného nájmu bytu k iným ako družstevným bytom platia aj v prípade ak nájomca opustí trvale spoločnú domácnosť. Z ust. § 708 OZ však jednoznačne vyplýva, že sa nevzťahuje na prípady uvedené v § 705 ods. 2 OZ a § 707 ods. 2 OZ, ktoré sa týkajú zániku práva spoločného nájmu družstevného bytu manželmi, ktorí sú aj členmi bytového družstva. Spoločný nájom družstevného bytu ani spoločné členstvo v družstve nemôže teda zo zákona zaniknúť trvalým opustením spoločnej domácnosti jedným z manželov. Vyplýva to z ustanovenia § 708 OZ (pôvodne § 181 OZ), ktoré sa na spoločný nájom družstevného bytu nevzťahuje. V tejto súvislosti rovnako správne súd prvej inštancie poukázal aj doterajšiu judikatúru R 34/1983, ako i na rozsudok NS ČR zo dňa 14.09.2000 sp. zn. 26 Cdo 105/99. V prejednáwanej veci teda aj podľa odvolacieho súdu ani trvalým opustením spoločnej domácnosti žalovaným ako jedným z manželov, nezanklo ani právo spoločného nájmu družstevného bytu manželmi ani spoločné členstvo žalobkyne a žalovaného v družstve. V tomto prípade bolo právo spoločného nájmu bytu a spoločné členstvo v SBD nadobudnuté za trvania manželstva žalobkyne a žalovaného, preto po rozvoze ich manželstva ak medzi nimi nedošlo k dohode, môže súd na návrh jedného z nich rozhodnúť o zrušení tohto práva ako aj o tom, kto z nich bude ako člen družstva ďalej nájomcom bytu, tým zanikne aj spoločné členstvo rozvedených manželov v družstve. Keďže v uvedenej veci nie je možné postupovať podľa § 708 OZ, pretože sa na prípad podľa § 705 ods. 2 a § 707 ods. 2 OZ nevzťahuje a právo spoločného nájmu družstevného bytu, ani spoločné členstvo žalobkyne a žalovaného v bytovom družstve trvalým opustením spoločnej domácnosti žalovaným nezanklo, nemohol súd prvej inštancie žalobe žalobkyne vyhovieť a preto ju správne zamietol.

9. Čo sa týka námietky žalobkyne uvádzanej v odvolaní, že súd tým, že nevyslovil predbežné právne posúdenie veci, jej znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere ako jej to priznáva zákon tak, aby nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, túto nepovažoval odvolací súd za opodstatnenú.

10. Obsahom práva na spravodlivý proces (článok 46 ods. 1 Ústavy SR) je umožniť každému, bez akejkoľvek diskriminácie, reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, hodnotením dôkazov (sp. zn. IV. ÚS 22/04) a ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (sp. zn. I. ÚS 50/04).

11. K žalobkyňi namietanému postupu súdu prvej inštancie v rozpore s § 181 ods. 2 CSP odvolací súd uvádza, že z obsahu spisu vyplýva, že súd na pojednávaní dňa 07.10.2021 oboznámil strany s tým, ktoré skutkové tvrdenia považuje za sporné a nesporné a uviedol svoje predbežné právne posúdenie veci. Teda námietka žalobkyne nie je opodstatnená. V tejto súvislosti odvolací súd dodáva, že v zásade platí, že postup súdu podľa § 181 ods. 2 CSP je pre strany sporu a ich zástupcov na základe uvedených úkonov predvídateľný a transparentný, avšak zároveň sa kladie väčší dôraz na zodpovednosť strany za jej vlastnú procesnú aktivitu a transparentné substancovanie skutkových tvrdení a dôkazných návrhov. To, že žalobkyňa predpokladala iné meritórne rozhodnutie, ju nezbavilo povinnosti predložiť potrebné dôkazy na preukázanie oprávnenosti a dôvodnosti uplatneného nároku. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že súd rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu (§ 215 ods. 1 CSP), berie do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania (čl. 11 ods. 4 CSP) a pri zisťovaní skutkového stavu vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti (§ 186 ods. 2 CSP). Súd pri výkone spravodlivosti nesmie byť obmedzovaný tak pôvodnými predbežnými závermi o skutkovej stránke veci, ako ani prípadným vlastným predbežným právnym posúdením.

12. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 181 ods. 2 CSP v podstatných rysoch prevzal úpravu priebehu pojednávania po prednesoch strán podľa § 118 ods. 2 OSP. Podľa § 181 ods. 2 CSP, po úkonoch podľa odseku 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. To neplatí, ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu. Ak samosudca toto zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie citovaného ustanovenia teda žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napr. v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod., čo napokon v prejednávanej veci vyplýva aj z obsahu spisu súdu prvej inštancie. Striktné nedodržanie postupu podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu (spočívajúce v neuvedení, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné a ktoré zostali sporné) možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania, ktorou možno odvolanie odôvodniť. Existencia tejto vady sama osebe však nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/167/2012 z 28. mája 2013).

13. Žalobkyňa uviedla, že v prípade postupu súdu podľa § 181 ods. 2 CSP (ktorý postup bol však súdom prvej inštancie dodržaný, nie ako nesprávne namietala žalobkyňa) by realizácia jej procesných práv bola iná a v konaní by v prípade včasného vyslovenia predbežného právneho názoru súdom prvej inštancie mohla náležite procesne reagovať na vzniknutý stav zmenou žaloby spočívajúcou v jednoduchej úprave žalobného petitu a domáhať sa teda aj zrušenia spoločného nájmu. Ako už bolo uvedené vyššie, odvolací súd opätovne uvádza, že Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ÚS SR“) v týchto súvislostiach konštatoval, že § 118 ods. 2 OSP neukladá povinnosť súdu „naznačiť svoj predbežný právny názor“, ale upravuje iba povinnosti pri vedení pojednávania. Zo samotnej skutočnosti, že súd určitú okolnosť neuvedie výslovne ako spornú, nevyplýva, že by táto okolnosť bola považovaná za nespornú. Nie je zjavným cieľom § 118 ods. 2 OSP zmeniť rozloženie bremena tvrdenia či dokazovania medzi účastníkmi konania. Skutočnosť, že ani okresný súd neupozornil žalobcu na to, aby preukázal určitý predpoklad, na ktorý sa má viazať určitý právny následok, nemôže znamenať, že by mu, slovami žalobcu „odoprel... možnosť splniť dôkaznú povinnosť... a následne uniesť dôkazné bremeno“. Tvrdené nepoužitie rýdzo procesného § 118 ods. 2 OSP v okolnostiach daného prípadu nemohlo predstavovať opísaný protiprávny zásah do v žalobcom označených práv žalobcu (pozri uznesenie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 16/2012 z 12. januára 2012).

15. Vzhľadom na vyššie uvedené teda súd prvej inštancie v predmetnej veci z výsledkov dokazovania vyvodil správny skutkový záver, na ktorý aplikoval správnu právnu úpravu, preto odvolací súd nepovažoval námietky žalobkyne za opodstatnené a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

16. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní úspešnému žalovanému odvolací súd nepriznal náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyňi, nakoľko mu žiadne trovy odvolacieho konania preukázane nevznikli.

17. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).